

РИЗИКИ В МІЖНАРОДНІЙ ТОРГІВЛІ

Заблоцька Р.О.

д.е.н., професор кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин
Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса
Шевченка

Ризики міжнародної торгівлі є об'єктивним явищем, і суб'єктам міжнародної торгівлі часто доводиться стикатися з різними викликами. Отже, аналіз рис, факторів та методів їх уникання в міжнародній торгівлі має важливе значення для сприяння ефективним торговельним відносинам.

Ризики в міжнародній торгівлі мають низку характеристик:

1) Об'єктивний характер. Через вплив асиметрії інформації та помилки в економічній діяльності суб'єктам міжнародної торгівлі майже не вдається повністю уникати притаманних їй ризиків.

2) Відносна невизначеність споживчого ринку. Ризики в міжнародній торгівлі змінюється в часі та просторі через мінливість соціального, культурного, політичного та правового середовища, що впливає на рівень освіти, купівельну спроможність і переваги споживачів. Невизначеність вважається основою ризику. Для подолання невизначеності часто необхідно лише володіти найбільш повною і достовірною інформацією. Зростання ролі інформації в сучасній міжнародній торгівлі спонукає компанії приділяти велику увагу саме проблемам запобігання ризиків і заходам контролю ходу подій в умовах ризиків.

3) Несвідомість. Виникнення ризику в міжнародній торгівлі може бути спричинено несвідомою поведінкою багатьох суб'єктів, а саме помилками у прийнятті рішень щодо стратегії діяльності, і ризики, породжувані несвідомими діями, зазвичай є складно передбачуваними. Це означає, що ризик, спричинений несвідомістю, не включає випадки зловмисної чи навмисної поведінки.)

Ризики, з якими стикаються компанії в міжнародній торгівлі:

Політичний ризик. Стабільною вважається така політична система, де зміна уряду не дуже впливає на основні умови діяльності бізнесу, але навіть у політично стабільних країнах вплив політичних змін може бути значним. Одним із факторів політичного ризику є посилення торговельного протистояння між країнами і неопротекціонізму. Економічна глобалізація прискорює мобільність міжнародної торгівлі товарами і послугами, але економічна слабкість Європи та США в останні роки і зростання торговельного протекціонізму є факторами, що підвищують політичний ризик для суб'єктів зовнішньоторгівельної діяльності.

Ринкові ризики можуть бути фінансовими, валютними, ціновими. Основними ринковими ризиками, з якими стикаються суб'єкти міжнародної торгівлі, є валютний і ціновий. Валютний ризик обумовлюється коливанням валютного курсу, яке призводить до зміни вартості однієї валюти відносно інших валют. Ціновий ризик виникає внаслідок високої волатильності цін на основні товари на міжнародних ринках.)

Операційний ризик – це ризик втрат внаслідок фізичного впливу працівників, процесів, інфраструктури, технологій або інших факторів виробництва. Операційні ризики, з якими стикаються суб'єкти зовнішньої торгівлі, найчастіше виникають внаслідок нерозуміння або неналежного виконання умов поставок у деяких міжнародних торгових контрактах.

У міжнародній торгівлі передбачення цінового ризику в основному здійснюється через виявлення, оцінювання та прогнозування таких видів ризиків.

1) Споживчий ризик.

Доступ до споживача є кінцевою метою суб'єктів зовнішньої торгівлі, і тому переваги і поведінка споживача обумовлюють невизначеність ринкового попиту в міжнародній торгівлі. Щоб своєчасно спрогнозувати ризик споживача, особливо цільового, суб'єкти міжнародної торгівлі повинні всебічно розуміти його культурні особливості, уподобання, звички тощо).

2) Ризик зміни кон'юнктури ринку.

Цей ризик виникає внаслідок відсутності всебічного розуміння цільового ринку суб'єктами міжнародної торгівлі. Щоб передбачити його, суб'єкти міжнародної торгівлі мають інвестувати достатньо великі ресурси (в тому числі людські) в дослідження ринку.

3) Ризик стимулювання попиту.

Виробники та продавці продукції з метою залучення покупців і підтримки гарного іміджу часто пропонують додаткові опції послуг, наприклад «Три гарантії якості», «Накладений платіж». Щоб повністю зрозуміти торговий попит та умови кредитування, виробники також приділяють пильну увагу здатності виконувати свої функції

Необхідно зазначити, що економічний спад у країні є одним із факторів виникнення торговельних ризиків. Економічний спад збільшує ризик, пов'язаний із торговими кредитами. При економічному спаді суб'єкти зовнішньої торгівлі стикаються з певними проблемами, які породжують ризик розриву ланцюга кредитування зовнішньої торгівлі, ризик зменшення прибутку дебіторів, ризик несвоєчасного погашення кредитів. Ці ризики впливають насамперед на прибутковість банків. Наприклад, низька ефективність оборотного кредитного капіталу погіршує ліквідність фінансових активів.

Спад торговельних угод на міжнародному ринку нерухомості призводить до неможливості повернення позик, зменшення потреб у фінансуванні, що спричиняє велику кількість фінансових ризиків. Найбільше занепокоєння викликає те, що при фінансових ризиках, спричинених міжнародним ринком нерухомості, більший ризик виникає у банків та інших фінансових установ.

Зниження відсоткових ставок впливає на прибутковість банків та інших фінансових установ. Відтік капіталу, пасивна внутрішня ліквідність змушує центральний банк країни вживати певні заходів для управління ліквідністю, такі як скорочення резервів, зниження базових відсоткових ставок для банківських депозитів і позик. Якщо поточна зміна базової

відсоткової ставки менша, ніж зміна відсоткової ставки за позицією, це призводить до ризику зменшення чистої відсоткової маржі. Це в свою чергу негативно впливає на умови фінансування міжнародної торгівлі.

Своєчасне прогнозування ризиків у міжнародній торгівлі має велике значення для розроблення наукових підходів щодо запобігання ризикам та їх контролю. Мета прогнозування ризиків в міжнародній торгівлі полягає у своєчасному виявленні передумов виникнення ризику та оцінюванні типу ризику. В умовах конкуренції на міжнародному ринку волатильність товарних цін неминуча, і тому суб'єкти зовнішньої торгівлі повинні не лише повністю усвідомлювати причину і можливість коливань цін, а й ефективно передбачати ціновий ризик через його виявлення і оцінювання ризику, а також вживання відповідних механізмів реагування.

Глобальна пандемія поставила під сумнів ефективність функціонування багатосторонньої системи регулювання міжнародної торгівлі, змусивши країни шукати відповідь на питання про те, якими спільними заходами вони можуть мінімізувати руйнівні економічні наслідки пандемії та посилити стійкість системи міжнародної торгівлі у довгостроковій перспективі.

СТРУКТУРА СУЧАСНИХ ГЛОБАЛЬНИХ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ

Мазуренко В.І.

д.е.н., доцент кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин
Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса
Шевченка

Більшість науковців очікують широкомасштабний та неоднорідний вплив поточної кризи COVID-19, як найпотужніший виклик, з яким стикалася світова фінансова система 2007-2009 рр. і довгострокові наслідки якого досі невідомі. При цьому глибину рецесії важко передбачити, проте очевидно, що чим тривалішою буде криза, тим більші ризики для світової фінансової системи.

Характеризуючи 2020 рік у статті С.Захарек у часопису «Time» зазначалося, що «це історія року, якого ви ніколи не забажаєте повторити. В історії США були гірші роки, і, безумовно, гірші роки у світовій історії, але більшість із нас, живих сьогодні, не бачили нічого подібного».[1]

Характеризуючи структуру сучасних глобальних ризиків, ще наприкінці лютого 2020 року підрозділ часопису «The Economist. Economist Intelligence Unit» виокремлював п'ять основних ризиків для світової економіки в 2020 році, які в умовах зростаючої геополітичної невизначеності та уповільнення економічного зростання можуть вплинути на глобальну економіку в 2020 році та стан світової фінансової системи.

Серед таких ризиків, називалися:

- американо-іранський конфлікт, що може викликати сплеск світових цін на нафту;